

IPAK MATOLARINING JILOLANISHI

Mamatova Fazilat Ixtiyorovna

Termiz davlat pedagogika instituti

Aniq va tabiiy fanlar fakulteti

Texnologiya va geografiya kafedrası oqituvchisi

Jabborova Dilshoda Xolmamat qizi

Aniq va tabiiy fanlar fakulteti

Texnologiya ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya

To'qimachilik sanoatida bugungi kunga kelib 4000 dan ortiq gazlamalar tayyorlanadi. Bular ichiga ipak tolasidan to'qilgan gazlamalar ham kiradi. Ipakning xususiyatlari va tashqi ko'rinishi xom ashyoning sifatiga, ishlov berish usullariga, iplarni to'qish turiga va xo'jayinning tasavvuriga bog'liq. Quruq, toza ipak matolar qisqarishi mumkin va pasayishi mumkin. Ipak matolar juda yumshoq yoki silliq bo'lib, qog'oz varaqlariga yaxshiroq joylashishi mumkin. Naqsh matoga, shuningdek barcha qatlamlar bir-biriga kesilgan holda biriktiriladi. Ko'pgina ipak matolarni paxta yoki 100% poliester bilan har qanday sifatli ip bilan tikish mumkin.

Kalit so'zlar: Ipak, gazlama, igna

Abstract

Today, the textile industry produces more than 4,000 items of fabric. These include silk fabrics. The properties and appearance of silk depend on the quality of the raw material, the processing methods, the type of yarn weaving and the imagination of the owner. Dry, clean silk fabrics can shrink and shrink. Silk fabrics are very soft or smooth and can fit better on sheets of paper. The pattern is attached to the fabric, as well as all the layers are cut together. Most silk fabrics can be sewn with cotton or 100% polyester with any quality yarn.

Keywords: Silk, fabric, needle

Абстрактный

Сегодня в текстильной промышленности выпускается более 4000 наименований тканей. К ним относятся ткани, сотканые из шелковых волокон. Свойства и внешний вид шелка зависят от качества сырья, методов обработки, вида переплетения нитей и фантазии мастера. Сухие, чистые шелковые ткани могут садиться и выцветать. Шелковые ткани очень мягкие и гладкие и лучше прилипают к листам бумаги. Выкройка прикрепляется к ткани, а все слои

вырезаются вместе. Большинство шелковых тканей можно шить нитками любого качества, например, хлопчатобумажными или 100% полиэстеровыми.

Ключевые слова: Шелк, ткань, игла.

To'qimachilik sanoatida bugungi kunga kelib 4000 dan ortiq gazlamalar tayyorlanadi. Ayollar kiyimlari gazlamalar gruppasi juda turli tuman. Bu gruppaga yozgi, qishgi, mavsumbop va kimyoviy kompleks iplar qo'shilib to'qilgan gazlamalar kiradi. Yozgi gazlamalar kichik gruppasiga siyrak, yupqa va yengil gazlamalar kiradi. Ular gulli, bir xil rangli ham bo'ladi. O'zbekiston iqlimi keskin o'zgaruvchan kontinental iqlimdir. Mintaqadagi kunduzgi va tungi, yozgi va qishki havo harorati keskin farqlidir. Yillik havo harorati sezilarli darajada yuqori. Bahor va kuz fasillarida yog'ingarchilik ko'p bo'lganligi sababli o'rtacha nisbiy namlik miqdori 30 – 40 % gacha ko'tariladi. Pasttekislik hududlarida yillik yog'ingarchilik miqdori 120 – 200 mm, cho'l hududlarida 1000 mm gacha yetadi. Loyihalananayotgan ob'yekt paketini tanlayotganda mavsum albatta inobatga olinishi shart. Ipak tolali gazlamalar asosan bahor –yoz mavsumida kiyiladi. Sun'iy gazlamalar pishitilmagan viskoza va atsetat iplar, krep va mooskrep iplardan turli nisbatlarda har xil o'rilishda to'qiladi. Ipak tolaga sun'iy tolalar aralashtirilgan gazlamalar assortimentiga bluzkalar, ko'ylaklik gazlamalar va paltolik og'ir gazlamalar kiradi. Sun'iy gazlamalar assortimentining ko'p qismi 11 – 17 tekсли, eng yupqa gazlamalar 6 – 8.5 tekсли iplardan to'qiladi. 1 m² gazlamaning massasi 80 grammdan 200 grammgacha bo'ladi. Sun'iy tolalardan to'qilgan gazlamalar havo o'tkazuvchanligi past bo'ladi, lekin rang mustahkamligi tabiiy tolalardan to'qilgan gazlamalardan yuqori bo'ladi. Krep usulda pishitilgan iplarni qo'llash gazlamalarning g'ijimlanuvchanligini kamaytiradi. Moskreplardan to'qilgan gazlamalar unchalik g'ijimlanmaydi, barmoqlarga junga o'xshab o'rmaydi, lekin xo'llanganda ancha kirishadi. Namlab – issitib ishlov berishda gazlamalarning tola tarkibiga e'tibor berish lozim. Ipak. Ipak qurti pillasidan olingan tabiiy tola; Ma'lumki, u matolar, gilamlar, ko'ylaklar yaratishda ishlatilgan. Bitta pilla ipining uzunligi ikki kilometr ga teng. Ipakning xususiyatlari va tashqi ko'rinishi xom ashyoning sifatiga, ishlov berish usullariga, iplarni to'qish turiga va xo'jayinning tasavvuriga bog'liq. Quruq, toza ipak matolar qisqarishi mumkin va pasayishi mumkin. Ipak matolar juda yumshoq yoki silliq bo'lib, qog'oz varaqlariga yaxshiroq joylashishi mumkin. Keyin naqsh matoga, shuningdek barcha qatlamlar bir-biriga kesilgan holda birlashtiriladi. Ko'pgina ipak matolarni paxta yoki 100% poliester bilan har qanday sifatli ip bilan tikish mumkin. Kiyim buyumlarini qurish uchun ipak iplar unchalik muvaffaqiyatli bo'lmasligi mumkin. Ko'pincha ipakdagi tolalar qisqa. Ular bir-biriga o'ralib, ajoyib ko'rinishga ega bo'lishsa-da, ular tikgan ipak kabi kuchli bo'lmasligi

mumkin va ularni osonlikcha sindirib-sindirib tashlashlari mumkin. Ipak matolarning juda ko'p turlari mavjud . Ipak gazlamasining tarkibi, tuzilishi turli- tuman bo'ladi. Ipak gazlamalar assortimentining 98% ini kimyoviy tolalardan to'qilgan gazlamalar tashkil qiladi. Savdo preyskuranti bo'yicha ipak gazlamalar sakkiz guruhga bo'linadi, har bir guruhda oltita kichik gruppadan iborat. Ipak gazlama artikulining birinchi raqami guruh nomerini, ya'ni tola tarkibini, artikulning ikkinchi raqami kichik guruppa nomerini, ya'ni gazlamaning tuzilishi va nimaga ishlatilishini ko'rsatadi. Ipakdan to'qilgan barcha gazlamalarda artikulning birinchi raqami 1, boshqa tolalar qo'shilgan ipakdan to'qilgan gazlamalarda 2, sun'iy iplardan to'qilgan gazlamalarda 3, boshqa tolalar qo'shilgan sun'iy iplardan to'qilgan gazlamalarda 4, sintetik iplardan to'qilgan gazlamalarda 5, boshqa tolalar qo'shilgan sintetik iplardan to'qilgan gazlamalarda 6 raqami bilan belgilanadi . Ipak gazlamalar ko'pincha yo'g'onligi 1,5—2,3 teksli ingichka xom ipakdan, pishirilgan tabiiy ipak va ba'zi gazlamalargina ipak kalava ipdan polotno o'rinishda to'qiladi. Tabiiy krep gazlamalar ishlab chiqarishda gazlamalarda mayda naqshli sirt hosil qiladigan ipak-krep ishlatiladi. 1 m² eng yupqa gazlamaning massasi 14-22 g, 1m² gazlamaning o'rtacha massasi 50-60 g. Tabiiy shoyi gazlamalari asosan sidirg'a yoki gul bosilgan tarzda ishlab chiqariladi, nisbiy zichligi uncha katta bo'lmay, asosan ayollar ko'ylaklari va murakkab modeli koftalar tikish uchun ishlatiladi. Preyskurant bo'yicha tabiiy shoyi gazlamalar gruppasi krep, atlas, jakkard, tukli va maxsus kichik guruhlarga bo'linadi. Tabiiy ipakdan to'qilgan gazlamalar osongina cho'zilishi qiyshayishi va titilishi tufayli ularni tikuvchilikda foydalanish yoki buyum ishlab chiqarish qiyin. Shoyi gazlamalarining sirti silliq bo'lganligi sababli detallar sirpanib ketaveradi va bichish murakkablashadi. Bunday gazlamalarni tikishda 75-85- nomerli ignalar, 80—100- nomerli paxta iplar yoki 65- nomerli ipak iplar ishlatish tavsiya qilinadi . Tikuv buyumi uchun gazlama tanlanganda shu model xususiyatiga to'g'ri keladigan kerakli barcha materiallar ya'ni asosiy gazlama, ip va furnituralar tanlanadi. Tanlangan material buyumning xususiyatlariga, kimga mo'ljallanganligiga, qaysi mavsum uchun to'g'ri kelganligi bo'yicha to'g'ri kelishi kerak. Albatta tanlangan material texnologik xususiyatlari to'g'ri kelishi, shu bilan bir qatorda arzonroq va tejamli bo'lishi kerak. Avra gazlamalarga qarab esa qotirma materiallari va furnitura tanlanadi. Tanlangan model uchun eng maqbul gazlama bu tabiiy tolali gazlamalardir, [5]. Gazlamalarning xususiyatlari va tashqi ko'rinishlari ulardan tikiladigan buyum modellariga mos bo'lishi kerak. Buyum uchun tanlangan mato uni qimmatbaho va estetik jihatdan chiroyli ko'rinishini ta'minlaydi. Ko'p fasonli ishlab chiqarish oqimlarida bir vaqtda tikiladigan buyum modellari xususiyati va rangi bo'yicha turdosh gazlamalardan tikilishiga asoslanib tanlanadi,

chunki shundagina tikish mashinalaridagi ipni va parametrlarini kamroq o'zgartiriladi. Gazlamallarni tanlashda va tikish rejimlari qanday bo'lishini ham hisobga olinadi.

Xulosa

Yuqorida keltirilgan jadvalda ko'rsatib o'tilgan gazlamalar tavsifi shuni ko'rsatadiki, ipak gazlamalari xususiyatlari fizik-mexanik va gigienik ko'rsatkichlari barcha parametrlar bo'yicha iste'molchi talabiga javob bera oladi. Eksperimental izlanishlardan keyin quyidagicha xulosa qilindi: Gazlamalar yuqori zichligi, hamda polotno o'rilishlari hisobiga uzilishga chidamli, pishiq hisoblanadi; ipak juda nozik hamda harir mato hisoblanadi, qattiq burilgan ip tufayli shaffof va ingichka bo'ladi, tolalarining qayishqoqligi, gazlamalarning deformatsiyadan keyin shaklini tiklashiga, g'ijimlanmaslik xossasini oshishiga olib keladi; tabiiy tolalardan to'qilganligi gazlamaning gigienik ko'rsatkichlariga to'liq javob beradi, gigraskopiklik darajasini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ochilov T, Matmusaev U.M. «To'qimachilik materiallarini sinash». Toshkent, O'zbekiston, 2004- yil.
2. Siddiqova P.S, Ortiqova D.I. (2017). Milliy matolar va ularning turlarinikengaytirish. To'qimachilik muammolari №3/, 54-b.
3. Azamov U.N, Djo'rayev B.E, Eshomqulova M.A “Respublikamizda ipak matolarini ishlab chiqarilishi va foydalanilayotgan xom ashlar” To'qimachilik muammolari №4/2017, 45-b.
4. Хошимова, М., & Хожиев, А. (2021). Выбор ткани для женской кофты. Universum: технические науки, (4-2 (85)), 92-95.
5. Набиев, К. К., Якубов, Н. Ж., & Ниязалиева, М. М. (2019). Пути повышения надёжности нити при стачивании швейных изделий. Вестник науки и образования, (20-3 (74)).
6. Nabiyev, Q. Q., Yaqubov, N. J., & Toshtemirov, K. A. (2020). Innovative technology in the production of clothing from natural fibers. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 10(11), 1186-1191.
7. Ulugboboyeva, M. M. (2021). Creation of new modern clothes from national fabrics. Innovative Technologica: Methodical Research Journal, 2(11), 63-68.
8. Umarali o'g'li, T. D., Sharipjanovich, S. O., & Mahmudovich, M. B. (2021). Theoretical research of the effect of damage and air transport working parts on cotton raw materials. Innovative Technologica: Methodical Research Journal, 2(12), 65-76
9. Mirzayev, B., & Esonzoda, S. (2021). Analysis of the use of hot air coming out of the drying drum. Innovative Technologica: Methodical Research Journal, 2(11), 6-13.

